

Stina Thörnelöf
Telefon 08-508 28 852, 076-122 88 52
stina.thornelof@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

EKOLOGISK STATUS I SVEALANDS KUSTVATTEN, SVEALANDS KUSTVATTENVÅRDSFÖRBUNDS ÅRSRAPPORT 2007

Miljöförvaltningens redovisning

Förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens anmälan av Kustvattenvårdsförbundets (SKVVF:s) årsrapport 2007 ”Ekologisk status i Svealands kustvatten”

Gunnar Söderholm

Tage Jonsson

Sammanfattning

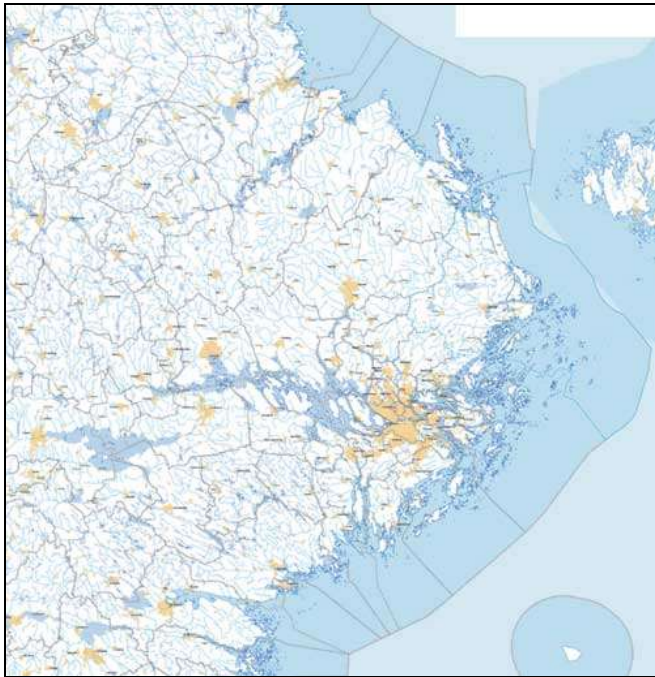
Svealands Kustvattenvårdsförbund har till uppgift att bedriva miljöövervakning, identifiera och utvärdera källor och källornas inverkan på recipienten. Förbundet ska också ta fram beslutsunderlag och vara kunskapsbank för åtgärdsplaner och miljöinformation. Det geografiska området för verksamheten sträcker sig från länsgränsen mot Gävleborgs län i norr till länsgränsen mot Östergötlands län i söder.

I Kustvattenvårdsförbundets årsrapport för år 2007 presenteras en översiktlig bild av den nuvarande ekologiska statusen för de havsområden (knappt 20 %) där det finns data för bedömning av minst två av tre biologiska kvalitetsfaktorer. För stora delar av kusten blir det sammanlagda utfallet av undersökningen måttlig eller sämre status vilket innebär att åtgärder måste vidtas för att uppnå God status enligt EG:s ramdirektiv för vatten.

Förvaltningen anser att förbundets nyinrättade miljöanalysfunktion, där mät- och emissionsdata kombineras med modellering av transport och spridning av vatten och föroreningar, underlättar arbetet med att föreslå vilka åtgärder som är effektiva och att sedan följa upp dem. Årsrapporten visar också att förbundet behöver anpassa den fortsatta provtagningen med flera biologiska undersökningar för att möta kraven i EG:s vattendirektiv.

Bakgrund

Svealands Kustvattenvårdsförbund (SKVVF) bildades år 2000 för att samordna vården av Svealandskustens vatten. Förbundets verksamhetsområde omfattar kustvattnen i Uppsala, Stockholms och Södermanlands län och sträcker sig till länsgränsen mot Gävleborgs län i norr samt till länsgränsen mot Östergötlands län i söder (*se karta*).

Förbundet är en ideell förening som består av

- 22 kommuner
- 2 länsstyrelser
- 2 landsting
- 1 statlig myndighet (Försvarmakten)
- 15 privata och kommunala företag
- 9 övriga organisationer

Förbundet har en styrelse bestående av 13 ledamöter och 13 ersättare. Stockholms stad har en ersättare i styrelsen, Moïssis Nikolaidis (s), och Stockholm Vatten AB har en ordinarie ledamot som representerar företaget. En beredningsgrupp, som består av SKVVF:s kansli samt tjänstemän med beredande och stödjande funktion, är knuten till styrelsen. Beredningsgruppen, där Miljöförvaltningen ingår med en representant, medverkar till att förbundets verksamhet står på en vetenskaplig grund.

Verksamheten finansieras genom medlemsavgifter. Stockholms stad betalar årligen en rörlig avgift till förbundet som baseras på invånarantal i staden (90 öre/invånare) samt en

fast medlemsavgift på 1000 kr. År 2008 betalar Stockholms stad 716 647 kr till Svealands Kustvattenvårdsförbund.

SKVVF:S VERKSAMHET

Svealands Kustvattenvårdsförbunds huvudsakliga verksamhet är att bedriva miljöövervakning, identifiera och utvärdera källor och källornas inverkan på recipienten, ta fram beslutsunderlag och vara kunskapsbank för åtgärdsplaner och miljöinformation.

Miljöövervakningen utförs i första hand inom de områden som inte redan har en pågående recipientkontroll.¹ Den första kartläggningen av kustens vattenkvalitet genomfördes år 2001. Sedan 2004 har provtagningar utförts varje år. Ett stort datamaterial från förbundets egen provtagning, från regional och nationell miljöövervakning, naturinventeringar och från medlemmarnas recipientkontroll har sammanställts i en mätdatabas.

I syfte att ta fram ett samordnat provtagningsprogram pågår uppsökande verksamhet hos de större verksamhetsutövarna i förbundet. Aktörer som ännu inte är medlemmar kommer under nästa år kontaktas för att få till stånd ett så samordnat och kostnadseffektivt program som möjligt längs hela kuststräckan. Samordningen ska ge möjlighet till att utvärdera effekten av enskilda verksamheter i relation till andra verksamheter, men också till analys av storskaliga och naturliga förändringar i hela recipienten.

Parallellt med mätdatabasen har en emissionsdatabas byggts upp med ingångsdata från punktkällor med utsläpp direkt till kustvattnet. Dess syfte är att försöka olika modeller med ingångsdata för bland annat beräkning av transport och spridning av vatten och föroreningar i kustvattnet.

Under 2007 har en miljöanalysfunktion inrättats som har till uppgift att beskriva och analysera kustvattnet, analysera åtgärders effektivitet samt ta fram underlag till åtgärdsprogram enligt vattendirektivet. I samband med bildandet av Svealands Kustvattenvårdsförbund 1999 framhöll miljö- och hälsoskyddsnämnden just denna åtgärdsinriktning som en förutsättning för Stockholms stads medlemskap i förbundet.

Alla provtagningar och projekt i förbundets regi är så utformade att framtagna data kan passas in i de gemensamma databaserna, som Systemekologiska institutionen vid Stockholms Universitet sköter på uppdrag av förbundet. Rapporter och data om Svealands kustvatten finns på www.kustdata.su.se.

EKOLOGISK STATUS I KUSTVATTNET 2007

EG:s ramdirektiv för vatten föreskriver att allt vatten ska klassas efter sin kvalitet i en skala från ”hög” via ”god”, ”måttlig” och ”otillfredsställande” till ”dålig” ekologisk

¹ Den lagstadgade egenkontrollen som företag, både offentliga och privata, är ålagda att utföra i närområden av utsläppspunkterna.

status. Jämfört med hur det varit tidigare väger nu de biologiska parametrarna tyngre än de kemiska och fysikaliska bedömningsgrunderna. Statusbedömningen ska i kustvatten i första hand baseras på förekomst och sammansättning av växtplankton, bottenfauna och bottenvegetation.

I Kustvattenvårdsförbundets årsrapport för år 2007 presenteras bland annat en översiktlig bild av den nuvarande ekologiska statusen för 28 av kustens sammanlagt 159 havsområden. Förutom näringsämnen och siktdjup finns för dessa områden data för bedömning av minst två av de tre biologiska variablerna som behövs för att avgöra den ekologiska statusen. Bedömningarna baseras på Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för växtplankton, bottenfauna, bottenvegetation samt näringsämnen och siktdjup.² Data från förbundets egna mätningar, samt data från recipientkontroll och andra undersökningar under perioden 2001-2007 har använts som underlag.

För stora delar av kusten blir det sammanlagda utfallet av undersökningen måttlig eller sämre status. Det medför krav på åtgärder för att uppnå God status. I rapporten diskuteras osäkerheter i Naturvårdsverkets nya bedömningsgrunder och att dessa därför bör användas med försiktighet. Många områden, speciellt i den mellersta och yttre skärgården, är starkt påverkade av öppna Östersjön. Det innebär att enbart lokala åtgärder, eller åtgärder inom avrinningsområdet för Norra Östersjöns Vattendistrikt inte räcker för att uppnå god status. En allmän förbättring av Östersjön kommer därför att krävas. I de inre delarna av kusten minskar däremot Östersjöns inflytande på vattenkvaliteten, samtidigt som påverkan från lokala källor ökar.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att Kustvattenvårdsförbundets verksamhet, där kunskap från mätningar kombineras med miljöproblemens orsaker (källor), behövs för att miljövårdsarbetet i kustvattnet ska bedrivas i rätt riktning. Även om Stockholms stad har relativt begränsad andel av de inre delarna av Stockholms skärgård (Strömmen och Lilla Värtan) så motiveras medlemskapet i förbundet med att staden påverkar kustvattnet i och med Mälarens utflöde i Saltsjön och att våra avloppsreningsverk använder det inre kustvattnet som recipient.

Under de första åren har förbundet lagt ned mycket arbete på att samla data om tillståndet i kustvattnet. Årsrapporten visar att de fortsatta provtagningarna behöver anpassas till de nya bedömningsgrunderna, med fler undersökningar av biologiska data, för att kunna möta kraven i EG:s vattendirektiv. Förvaltningen menar också att det påbörjade arbetet för att få till stånd ett samordnat provtagningsprogram är framåsyftande och att det kommer att bidra till att förbundets verksamhet blir mer allmänt känd.

² NFS 2008:1. Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten.

Miljöanalysfunktionen, där mät- och emissionsdata kombineras för att bidra med kunskaper till åtgärdsarbete, är ett viktigt steg i förbundets verksamhet. När emissionsdatabasen utökas med data om lokala utsläpp och vattenföringsdata kan provtagningar successivt kompletteras med modeller för beräkning av transport och spridning av vatten, näringsämnen och miljögifter.

Förvaltningen anser att användande av modeller är ett mer kostnadseffektivt sätt att bedriva miljöövervakning än traditionell övervakning med enbart provtagningar. Modeller bidrar även till att det blir lättare att avgöra vilka åtgärder som är effektiva och att sedan följa upp dem. Ett första steg i denna riktning är den analys som gjorts av lokal påverkan och öppna Östersjöns inverkan på kustområdenas vattenkvalitet, vilket illustreras i årsrapportens kartor. Analysen visar att de inre delarna av kusten framför allt påverkas av lokala källor och där alltså lokala åtgärder är avgörande för att uppnå en god vattenstatus. Ett fortsatt arbete med att identifiera vilka specifika lokala åtgärder som ger mest miljönytta återstår att göra. I de fall Östersjöns inverkan på kustvattnets kvalitet är betydande fordras dessutom åtgärder som förbättrar Östersjöns vattenkvalitet. Detta är beroende av beslut om åtgärder i internationell samverkan mellan länderna runt Östersjön.

Kustvattenvårdsförbundets analys kommer att vara ett viktigt underlag i det kommande åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Ekologisk status i Svealands kustvatten. SKVVF:s årsrapport 2007.

|